

УДК 519.7

Подковаліхіна О. О.¹, Осінній І. В.²

¹ канд. фіз.-мат. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. КНТ-810 НУ «Запорізька політехніка»

АПРОКСИМАЦІЯ ФУНКЦІЙ В ЗАДАЧАХ АНАЛІЗУ ЯКОСТІ ПОВІТРЯ

Аналіз якості атмосферного повітря сьогодні є одним з актуальних питань [1-3]. В математичному формулюванні задач аналізу якості повітря присутні таблично-задані функції, для яких відомими є їхні числові значення при деяких заданих значеннях аргументу. Для аналізу стану атмосферного повітря важливо мати дані за кожен місяць. Дані з певних причин вимірюються не систематично і можуть бути відсутні за один або декілька місяців, тому актуальною є задача відновлення даних з мінімальною похибкою [2,3]. Для відновлення даних та подальшого аналізу і прогнозування необхідно вміти подавати кожну табличну функцію деяким аналітичним виразом.

Метою роботи є апроксимація таблично-заданої функції в задачі аналізу якості повітря тригонометричним многочленом та порівняння точності апроксимації тригонометричним та ступеневим многочленами.

Для аналізу якості атмосферного повітря були використані дані зі станції моніторингу у місті Запоріжжя (<https://waqi.info/uk/#/c/7.058/8.869/2.4z>). Для дослідження були розраховані середньомісячні значення твердих частинок PM_{2,5} за 2022 рік (табл. 1).

Таблиця 1 – Середньомісячні дані PM_{2,5}

Період	PM _{2,5}	Період	PM _{2,5}
Січ.22	13,203	Лип.22	5,521
Лют.22	14,843	Сер.22	11,033
Бер.22	8,149	Вер.22	6,451
Кві.22	8,377	Жов.22	5,835
Тра.22	3,537	Лис.22	14,479
Чер.22	5,783	Гру.22	14,414

Таблично-задану функцію (табл. 1) будемо апроксимувати тригонометричним многочленом $\varphi(x, a, b, c) = a + b\cos x + c\sin x$ за допомогою методу найменших квадратів. Оберемо шість вузлів: лютий, квітень, червень, серпень, жовтень, грудень. Знайдемо значення квадрату середньоквадратичного відхилення за вузлами (σ_B^2) та контрольними точками (σ_X^2). Порівняємо з результатами апроксимації ступеневим многочленом [2,3]

(табл. 2). Для порівняння використаємо результати апроксимації многочленів ступеню 1-6 з найменшою похибкою, тобто многочленом ступеню 2.

Таблиця 2 – Апроксимація

Період	PM2,5	Апроксимація ступеневим многочленом	Апроксимація тригонометричним многочленом
Лют.22	14,843	14,2281	12,188
Бер.22	8,149	11,5596	9,5931
Кві.22	8,377	9,4697	7,5419
Тра.22	3,537	7,9585	7,9203
Чер.22	5,783	7,0259	10,3804
Лип.22	5,521	6,672	12,6604
Сер.22	11,033	6,8968	12,664
Вер.22	6,451	7,7002	10,388
Жов.22	5,835	9,0822	7,9249
Лис.22	14,479	11,0429	7,5392
Гру.22	14,414	13,5823	9,5856
$\sigma_{\text{в}}^2$		0,9348	1,2826
$\sigma_{\text{к}}^2$		1,1289	1,9431

Апроксимація трьохпараметричним тригонометричним многочленом має більшу похибку і за вузлами ($\sigma_{\text{в}}^2$), і за контрольними точками ($\sigma_{\text{к}}^2$), ніж апроксимація многочленом ступеню 2. Для зменшення похибки доцільно дослідити апроксимацію функції даної задачі п'ятипараметричним тригонометричним многочленом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Калабіна К.А. Аналіз стану забруднення атмосферного повітря м. Запоріжжя / К.А. Калабіна, О.О. Подковаліхіна // VI Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Інформаційні технології: теорія і практика» – Харків, 2023. – С. 46 – 50.
2. Калабіна К.А. Дослідження методу відновлення даних / К.А. Калабіна, О.О. Подковаліхіна // всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених «Сучасні інформаційні технології: теорія, практика, перспективи» – Дніпро, 2023. – С. 72 – 73.
3. Подковаліхіна О.О. Відновлення даних в задачах аналізу якості атмосферного повітря / О.О. Подковаліхіна // I (VII) Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Інформаційні технології: теорія і практика» – Дніпро, 2024. – С. 125 – 128.